

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Соціальна політика в Україні
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**Житомир
Вид-во ЖДУ ім. І. Франка
2017**

УДК 316.614:369(477)
ББК 60.56+65.272(4Укр)
М 54

*Рекомендовано до друку на засіданні вченої ради
Житомирського державного університету імені Івана Франка
від 28 квітня 2017 р., протокол № 12*

Рецензенти:

Коберник О.М. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Малиношевський Р.В. – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник Інституту проблем виховання НАПН України.

М54 Методичні рекомендації до курсу «Соціальна політика в Україні» / укладачі: О. В. Ілліна, С. А. Котловий. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. – 51 с.

У цьому навчально-методичному виданні представлені методичні рекомендації для самостійної роботи студентів денної та заочної форм навчання із навчальної дисципліни «Соціальна політика в Україні».

Методичні рекомендації написані на допомогу студентам спеціальності 123 «Соціальна робота»; адресовані також викладачам, які викладають предмети, пов'язані із соціальною політикою.

УДК 316.614:369(477)
ББК 60.56+65.272(4Укр)

©Ілліна О. В, 2017
©Котловий С.А., 2017

ЗМІСТ

Передмова	4
1. Загальні положення.....	5
2. Розподіл навчального часу по темах і видах навчальних занять з навчальної дисципліни.....	6
3. Загальні рекомендації до організації самостійної роботи студентів	8
4. Модуль 1. Сутність соціальної політики.....	11
5. Модуль 2. Закономірності формування соціальної політики.....	18
6. Модуль 3. Соціальна молодіжна політика	24
7. Модуль 4. Механізми реалізації соціальної політики в Україні.....	32
8. Підсумкова модульна робота (аудиторна).....	37
9. Перелік теоретичних питань з навчальної дисципліни «Соціальна політика в Україні».....	38
10. Перелік професійно-орієнтованих завдань з навчальної дисципліни «Соціальна політика в Україні».....	39
11. Перелік питань до заліку з курсу «Соціальна політика в Україні» ...	41
12. Рекомендована література до курсу «Соціальна політика в Україні»	43
13. Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни.....	47

ПЕРЕДМОВА

Одна з основних складових, що обумовлює зміст категорії «соціальна держава», – це соціальна політика. Без вироблення шляхів досягнення ефективної соціальної політики, яка відповідала б міжнародним стандартам, неможливо розбудувати дійсну, а не декларативну соціальну державність в Україні.

Соціальна політика сьогодні є невід'ємною складовою існування достатньо розвиненої держави і розглядається світовим співтовариством як критерій досягнення соціальної справедливості та злагоди. Це обумовлює важливе значення вивчення дисципліни «Соціальна політика в Україні» у підготовці фахівців у сфері соціальної роботи.

Методичні рекомендації до курсу «Соціальна політика в Україні» для студентів денної та заочної форми навчання за спеціальністю 231 «Соціальна робота» розроблені на допомогу студентам у підготовці до семінарських занять та підсумкового контролю.

У методичних рекомендаціях представлено структуру навчальної дисципліни «Соціальна політика в Україні», тематику лекційних занять, план та основні завдання до кожного семінарського заняття, наведено рекомендовану основну та додаткову літературу, означено основні вимоги та критерії до оцінювання знань студентів, та окреслено коло питань, які виносяться на підсумковий контроль.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Мета курсу: надати майбутнім фахівцям знання про суть та механізми реалізації соціальної молодіжної політики, сформувані теоретичну і методологічну бази, необхідні для здійснення соціальної роботи.

Завдання курсу: формування умінь і навичок необхідних для здійснення соціальної роботи, реалізації державної соціальної молодіжної політики.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є загальні закономірності формування й реалізації соціальної політики, проблеми нормативно-правового забезпечення, розробки стратегії та тактики соціальної політики в Україні

Програма навчальної дисципліни складається із 4 змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Сутність соціальної політики.

Змістовий модуль 3. Соціальна молодіжна політика.

Змістовий модуль 4. Механізми реалізації соціальної політики в Україні.

Змістовий модуль 2. Закономірності формування соціальної політики.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- сутність соціальної політики в Україні, її мету і завдання;
- основні принципи та напрями соціальної політики;
- основні моделі соціальної політики;
- нормативно-правову базу соціальної політики в Україні;
- сутність і напрями, види соціального захисту в Україні;
- державні документи, юридичні акти спрямовані на захист прав та інтересів громадян України, створення умов для реалізації їх соціального потенціалу;
- систему профорієнтації молоді в Україні;
- правові аспекти праці дітей і молоді.
- сутність соціальної політики в гуманітарній сфері;
- сутність соціальної політики, спрямованої на регулювання етнонаціональних відносин.

вміти :

- досліджувати і аналізувати проблеми соціальної політики в Україні;
- оцінювати діяльність різноманітних громадських об'єднань щодо їх впливу на державну соціальну політику;
- використовувати механізм державної підтримки при здійсненні соціальної роботи;
- здійснювати консультації щодо соціального захисту громадян;
- сприяти подоланню соціальних проблем в сімейно-побутовій сфері, в галузі охорони здоров'я, у професійній сфері.

**Розподіл навчального часу по темах і видах навчальних занять
з навчальної дисципліни
“СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ”**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Сутність соціальної політики.												
1 Поняття, сутність і мета соціальної політики.	8	2	2			4	7	2				5
2. Основні моделі соціальної політики.	8	2	2			4	7		2			5
3. Основні напрями і пріоритети здійснення соціальної політики в Україні.	8	2	2			4	8					8
4. Нормативно-правова база соціальної політики в Україні	6					6	8					8
Разом за змістовим модулем 1	30	6	6			18	30	2	2			26
Модуль 2. Закономірності формування соціальної політики.												
1. Соціальні відносини як пріоритетна складова соціальної політики.	8	2	2			4	7	2				5
2. Сутність і напрями соціального захисту.	8	2	2			4	7		2			5
3. Соціальне страхування	8	2	2			4	8					8
4. Соціальне нормування й соціальна допомога.	6					6	8					8
Разом за змістовим модулем 2	30	6	6			18	30	2	2			26
Модуль 3. Соціальна молодіжна політика												
1. Проблеми	8	2	2			4	7	2				5

молоді й молодіжної політики в Україні.												
2. Соціальні аспекти захисту прав молоді в Україні.	8	2	2			4	7		2			5
3. Молодіжний рух як об'єктивний і суб'єктивний фактор соціальної молодіжної політики.	8	2	2			4	8					8
4. Статути молодіжних організацій як відображення різних напрямів їх діяльності.	6					6	8					8
Разом за змістовим модулем 3	30	6	6			18	30	2	2			26
Модуль 4. Механізми реалізації соціальної політики в Україні												
1. Соціальна політика, спрямована на розвиток соціально-трудових відносин.	8	2	2			4	7	2				5
2. Соціальна політика в сімейно-побутовій сфері.	8	2	2			4	7		2			5
3. Соціальна політика в гуманітарній сфері.	8	2	2			4	8					8
4. Соціальна політика, спрямована на регулювання етнонаціональних відносин.	6					6	8					8
Разом за змістовим модулем 4	30	6	6			18	30	2	2			26
Усього годин	120	24	24			72	120	8	8			104

ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота є невід'ємною складовою вивчення навчальної дисципліни. Вона здійснюється за такими напрямками:

- підготовка теоретичних питань до семінарських занять;
- виконання практичних завдань;
- конспектування першоджерел;
- підготовка рефератів;
- виконання індивідуальних (професійно-орієнтованих) завдань;
- підготовка до підсумкових модульних робіт;
- підготовка до екзаменів або заліків.

Підготовка теоретичних питань до семінарських занять передбачає опрацювання теми за питаннями семінарського заняття. Ці питання могли як розглядати під час лекції, так і повністю виноситися на самостійне опрацювання.

Алгоритм підготовки.

- Визначте питання для підготовки (мають бути розглянуті усі питання, вказані у плані семінарського заняття).
- Візьміть у бібліотеці університету (читальному залі або на кафедрі) джерела, зазначені у списку основної літератури. При підборі літератури Ви можете користуватися бібліотечними каталогами (алфавітним, предметним або систематичним).
- Визначте розділи (теми або параграфи), у яких розкрито питання семінарського заняття.
- Прочитайте ці розділи.
- Складіть план (простий або складний) відповіді на кожне питання.
- Визначте основні поняття, які Ви повинні засвоїти.
- Проаналізуйте, як опрацьований матеріал пов'язаний з іншими питаннями теми.
- Для кращого засвоєння та запам'ятовування матеріалу складіть короткий конспект, схеми, таблиці або графіки по прочитаному матеріалу.
- Визначте проблеми в опрацьованому матеріалі, які Ви недостатньо зрозуміли. З цими питаннями Ви можете звернутися на консультації до викладача.
- Перевірте, як Ви засвоїли опрацьоване питання. Ви можете це зробити, відповівши на тестові питання до теми або розв'язавши практичні завдання.

Конспектування першоджерел передбачає поглиблений розгляд окремих питань теми. Для конспектування можуть пропонуватися статті з фахових журналів, розділи монографій або підручників, твори відомих вітчизняних та зарубіжних вчених.

Алгоритм підготовки.

- Прочитайте запропоноване першоджерело.
- Правильно оформіть бібліографію першоджерела (автор, назва, вихідні дані).
- Складіть план (простий або складний).
- Для кожного пункту плану виділіть основні положення проблеми, яка висвітлюється у першоджерелі.
- Представте прочитаний текст у вигляді тез або анотації, використовуючи, при потребі, схеми, таблиці, графіки тощо.
- Для самоперевірки перекажіть статтю, використовуючи власний конспект.

Підготовка рефератів передбачає глибокий та детальний аналіз проблеми, винесеної у темі реферату.

Алгоритм підготовки.

- Ознайомтеся з вимогами до реферату.
- Оберіть тему реферату.
- Підберіть літературу, у якій розкривається тема реферату. При підборі літератури Ви можете користуватися бібліотечними каталогами (алфавітним, предметним або систематичним).
- Складіть план реферату.
- Опрацюйте літературні джерела, користуючись порадами до конспектування першоджерел.
- Систематизуйте опрацьований матеріал відповідно до плану реферату.
- Дайте власний критичний аналіз та оцінку висвітленої проблеми.
- Оформіть реферат відповідно до вимог.
- Здайте реферат викладачу у зазначений термін.

Виконання індивідуальних (професійно-орієнтованих) завдань має на меті вироблення умінь, необхідних для вирішення професійних завдань.

Алгоритм виконання

- Ознайомтеся з вимогами до індивідуального завдання.
- Ознайомтеся зі змістом індивідуального завдання.
- Визначте, чи доводилося Вам виконувати подібні завдання.
  - Проаналізуйте теоретичний матеріал, необхідний для виконання індивідуального завдання.
  - Визначте питання, на які Ви не можете дати відповіді самостійно, та зверніться з ними на консультації до викладача.
  - Конкретизуйте завдання, які Ви маєте вирішити в ході виконання індивідуального завдання.
  - Складіть розгорнутий план виконання завдання.
  - Підберіть методи виконання завдання.
  - Виконайте індивідуальне завдання відповідно до плану.
  - Проаналізуйте, чи всі поставлені завдання Ви виконали.

- Внесіть, при потребі, корективи до виконаного завдання.
- Оформіть завдання відповідно до вимог.
- Здайте завдання викладачу у зазначений термін.

Підготовка до підсумкових модульних робіт (ПМР), заліків та екзаменів має на меті узагальнення та систематизацію знань з окремого модуля або дисципліни у цілому.

Алгоритм виконання

- Ознайомтеся з переліком питань та завдань до ПМР, заліку або екзамену.
- Підберіть підручники, інструктивно-методичні матеріали або іншу довідкову літературу, необхідну для підготовки (її перелік Ви можете знайти в інструктивно-методичних матеріалах до модуля або курсу).
- Перегляньте зміст кожного питання, користуючись власними конспектами або підручниками.
- Визначте рівень знань з кожного питання.
- Визначте питання, які потребують ретельнішої підготовки (опрацювання додаткової літератури, складання конспектів, схем, розв'язання окремих типів задач тощо). З цією метою зверніться до алгоритму підготовки теоретичних питань до семінарських занять та виконання практичних завдань до лабораторних занять.
- Для самоперевірки перекажіть теоретичні питання або вирішіть практичне завдання.

Примітка

✓ При виконанні завдань, винесених на самостійне опрацювання, Ви можете звертатися за *консультацією* до викладача. Про час проведення консультацій повідомляє викладач.

✓ Теми, які у повному обсязі виносяться на самостійне опрацювання, та індивідуальні завдання студент має *здати викладачу на консультації* (дату проведення консультації повідомляє викладач).

Модуль 1 Сутність соціальної політики

ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

Тема 1. Поняття, сутність і мета соціальної політики.

Мета: Ознайомити студентів із поняттям та сутністю соціальної політики в Україні; викликати потребу в її дослідженні.

Професійна спрямованість: розуміння сутності і мети соціальної політики сприятиме підвищенню ефективності професійної діяльності в галузі соціальної роботи.

План

1. Поняття і сутність соціальної політики.
2. Мета і завдання соціальної політики.
3. Активна і пасивна соціальна політика.
4. Об'єкт і суб'єкти соціальної політики.
5. Умови реалізації соціальної політики.
6. Принципи реалізації соціальної політики.

Обрані методи: інформаційна лекція з елементами бесіди і дискусії.

Основні поняття теми: соціальна політика, завдання, принципи і напрямки державної соціальної політики.

Запитання для самостійного опрацювання:

1. Проаналізуйте специфіку соціальних проблем в Україні.
2. Розкрийте сутність державної соціальної політики в Україні.
3. Проаналізуйте умови реалізації соціальної політики в Україні.

Рекомендована література:

Базова

1. Бойко М.Д. Право соціального забезпечення України: посіб. – К.: «Олан», 2004. – 312 с.
2. В.І. Перець, В.В. Степанова. Україна в глобалізованому світі до 2035 р. // Наукові праці ВІАДПЕП, 2010, №8.
3. Вебер М. Основные социологические понятия / Теоретическая социология: Антология: В 2 ч. / Пер. с англ., фр., нем., ит.; Сост. и общ. ред. С.П. Баньковской. – М. : Книжный дом «Университет», 2002. – Ч. 1. – 424 с.
4. Головатий М. Ф. Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення. — К.: Наук, думка, 1993. — 236 с.
5. Головенько В. А., Корнієвський О. А. Український молодіжний рух: Історія та сьогодення. — К.: Наук, думка, 1994. — 110 с.

Тема 2. Основні моделі державної соціальної політики

Мета: Ознайомити студентів із сутністю основних моделей соціальної політики; сприяти усвідомленню ролі соціальної політики в розвитку суспільства.

Професійна спрямованість: знання моделей соціальної політики сприятиме підвищенню ефективності професійної соціальної роботи.

План

1. Класифікація моделей соціальної політики.
2. Бісмарківська і Беверіджська моделі соціальної політики
3. Соціал-демократична, ліберальна та інші моделі соціальної політики.
4. Характеристика моделей соціальної політики в різних країнах.

Обрані методи: інформаційна лекція з елементами бесіди і дискусії.

Основні поняття теми: соціальна політика, моделі державної соціальної політики.

Запитання для самостійного опрацювання:

1. Проаналізуйте специфіку соціальних проблем в Україні.
2. Розкрийте сутність державної соціальної політики в Україні.
3. Проаналізуйте умови реалізації соціальної політики в Україні.

Рекомендована література:

Базова

1. Бойко М.Д. Право соціального забезпечення України: посіб. – К.: «Олан», 2004. – 312 с.
2. В.І. Перець, В.В. Степанова. Україна в глобалізованому світі до 2035 р. // Наукові праці ВІАДПЕП, 2010, №8.
3. Вебер М. Основные социологические понятия / Теоретическая социология: Антология: В 2 ч. / Пер. с англ., фр., нем., ит.; Сост. и общ. ред. С.П. Баньковской. – М. : Книжный дом «Университет», 2002. – Ч. 1. – 424 с.
4. Головатий М. Ф. Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення. — К.: Наук, думка, 1993. — 236 с.
5. Головенько В. А., Корнієвський О. А. Український молодіжний рух: Історія та сьогодення. — К.: Наук, думка, 1994. — 110 с.

Тема 3. Основні напрями і пріоритети здійснення соціальної політики в Україні

Мета: Ознайомити студентів із основними напрямами і пріоритетами здійснення соціальної політики в Україні

Професійна спрямованість: розуміння основних напрямів і пріоритетів здійснення соціальної політики в Україні сприятиме підвищенню ефективності професійної соціальної діяльності.

План

1. Соціальна політика, спрямована на створення умов для реалізації соціального потенціалу людини.

2. Соціальна політика як чинник розвитку суспільних соціальних відносин.

3. Соціальна політика спрямована на формування соціальної безпеки людини і суспільства.

4. Гуманітарна сфера і гуманітарна політика.

Обрані методи: лекція із зворотнім зв'язком.

Основні поняття теми: соціальна політика, соціальні відносини, соціальна структура суспільства, гуманітарна сфера.

Запитання для самостійного опрацювання:

1. Які основні напрями здійснення соціальної політики в Україні?

2. Які основні недоліки соціальної політики в Україні в попередні десятиріччя?

3. В чому полягає сутність гуманітарної політики?

Рекомендована література:

Базова

1. Бойко М.Д. Право соціального забезпечення України: посіб. – К.: «Олан», 2004. – 312 с.

1. В.І. Перець, В.В. Степанова. Україна в глобалізованому світі до 2035 р. // Наукові праці ВІАДПЕП, 2010, №8.

2. Вебер М. Основные социологические понятия / Теоретическая социология: Антология: В 2 ч. / Пер. с англ., фр., нем., ит.; Сост. и общ. ред. С.П. Баньковской. – М. : Книжный дом «Университет», 2002. – Ч. 1. – 424 с.

3. Головатий М. Ф. Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення. — К.: Наук, думка, 1993. — 236 с.

4. Головенько В. А., Корнієвський О. А. Український молодіжний рух: Історія та сьогодення. — К.: Наук, думка, 1994. — 110 с.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття 1.

Мета: Ознайомити студентів із поняттям та сутністю соціальної політики в Україні; викликати потребу в її дослідженні.

Професійна спрямованість: розуміння сутності і мети соціальної політики сприятиме підвищенню ефективності професійної діяльності в галузі соціальної роботи.

План

1. Поняття і сутність соціальної політики.

2. Мета і завдання соціальної політики.

3. Активна і пасивна соціальна політика.
4. Об'єкт і суб'єкти соціальної політики.
5. Умови реалізації соціальної політики.
6. Принципи реалізації соціальної політики.

Обрані методи: інформаційна лекція з елементами бесіди і дискусії.

Основні поняття теми: соціальна політика, завдання, принципи і напрямки державної соціальної політики.

Запитання для самостійного опрацювання:

1. Проаналізуйте специфіку соціальних проблем в Україні.
2. Розкрийте сутність державної соціальної політики в Україні.
3. Проаналізуйте умови реалізації соціальної політики в Україні.

Підготуйте доповідь або реферат. Темы рефератів:

1. Специфіка соціальних проблем в Україні.
2. Сутність державної соціальної політики в Україні.
3. Умови реалізації соціальної політики в Україні.

Рекомендована література:

Базова

1. Бойко М.Д. Право соціального забезпечення України: посіб. – К.: «Олан», 2004. – 312 с.
2. В.І. Перець, В.В. Степанова. Україна в глобалізованому світі до 2035 р. // Наукові праці ВІАДПЕП, 2010, №8.
3. Вебер М. Основные социологические понятия / Теоретическая социология: Антология: В 2 ч. / Пер. с англ., фр., нем., ит.; Сост. и общ. ред. С.П. Баньковской. – М. : Книжный дом «Университет», 2002. – Ч. 1. – 424 с.
4. Головатий М. Ф. Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення. — К.: Наук, думка, 1993. — 236 с.
5. Головенько В. А., Корнієвський О. А. Український молодіжний рух: Історія та сьогодення. — К.: Наук, думка, 1994. — 110 с.

Семінарське заняття 2.

Основні моделі державної соціальної політики

Мета: Ознайомити студентів із сутністю основних моделей соціальної політики; сприяти усвідомленню ролі соціальної політики в розвитку суспільства.

Професійна спрямованість: знання моделей соціальної політики сприятиме підвищенню ефективності професійної соціальної роботи.

План

1. Класифікація моделей соціальної політики.
2. Бісмарківська і Беверіджська моделі соціальної політики
3. Соціал-демократична, ліберальна та інші моделі соціальної політики.
4. Характеристика моделей соціальної політики в різних країнах.

Обрані методи: інформаційна лекція з елементами бесіди і дискусії.

Основні поняття теми: соціальна політика, моделі державної соціальної політики.

Запитання для самостійного опрацювання:

1. Проаналізуйте специфіку соціальних проблем в Україні.
2. Розкрийте сутність державної соціальної політики в Україні.
3. Проаналізуйте умови реалізації соціальної політики в Україні.

Підготуйте доповідь або реферат. Темі рефератів:

1. Бісмарківська модель соціальної політики
2. Беверіджська моделі соціальної політики
3. Соціал-демократична і ліберальна модель соціальної політики.
4. Моделі соціальної політики в зарубіжних країнах

Рекомендована література:

Базова

1. Бойко М.Д. Право соціального забезпечення України: посіб. – К.: «Олан», 2004. – 312 с.
2. В.І. Перець, В.В. Степанова. Україна в глобалізованому світі до 2035 р. // Наукові праці ВІАДПЕП, 2010, №8.
3. Вебер М. Основные социологические понятия / Теоретическая социология: Антология: В 2 ч. / Пер. с англ., фр., нем., ит.; Сост. и общ. ред. С.П. Баньковской. – М. : Книжный дом «Университет», 2002. – Ч. 1. – 424 с.
4. Головатий М. Ф. Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення . — К.: Наук, думка, 1993. — 236 с.
5. Головенько В. А., Корнієвський О. А. Український молодіжний рух: Історія та сьогодення. — К.: Наук, думка, 1994. — 110 с.

Семінарське заняття 3

Основні напрями і пріоритети здійснення соціальної політики в Україні

Мета: Ознайомити студентів із основними напрямами і пріоритетами здійснення соціальної політики в Україні

Професійна спрямованість: розуміння основних напрямів і пріоритетів здійснення соціальної політики в Україні сприятиме підвищенню ефективності професійної соціальної діяльності.

План

1. Соціальна політика, спрямована на створення умов для реалізації соціального потенціалу людини.
2. Соціальна політика як чинник розвитку суспільних соціальних відносин.
3. Соціальна політика спрямована на формування соціальної безпеки людини і суспільства.

4. Гуманітарна сфера і гуманітарна політика.

Обрані методи: лекція із зворотнім зв'язком.

Основні поняття теми: соціальна політика, соціальні відносини, соціальна структура суспільства, гуманітарна сфера.

Запитання для самостійного опрацювання:

1. Які основні напрями здійснення соціальної політики в Україні?
2. Які основні недоліки соціальної політики в Україні в попередні десятиріччя?
3. В чому полягає сутність гуманітарної політики?

Підготуйте доповідь або реферат. Темі рефератів:

1. Соціальна політика і соціальний захист людей з обмеженими функціональними можливостями в Україні.
2. Соціальна політика як соціальний захист дітей в Україні.
3. Характеристика молодіжної соціальної політики в Україні.
4. Особливості гендерної політики як складової соціальної політики в Україні.

Рекомендована література:

Базова

1. Бойко М.Д. Право соціального забезпечення України: посіб. – К.: «Олан», 2004. – 312 с.
2. В.І. Перець, В.В. Степанова. Україна в глобалізованому світі до 2035 р. // Наукові праці ВІАДПЕП, 2010, №8.
3. Вебер М. Основные социологические понятия / Теоретическая социология: Антология: В 2 ч. / Пер. с англ., фр., нем., ит.; Сост. и общ. ред. С.П. Баньковской. – М. : Книжный дом «Университет», 2002. – Ч. 1. – 424 с.
4. Головатий М. Ф. Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення. — К.: Наук, думка, 1993. — 236 с.
5. Головенько В. А., Корнієвський О. А. Український молодіжний рух: Історія та сьогодення. — К.: Наук, думка, 1994. — 110 с.
6. Пенсійна реформа в Україні: напрями реалізації (колективна монографія) / за ред. Е.М.Лібанової. — К. : Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В.Прухи НАН України, 2010. — 270 с.

Тема на самостійне опрацювання

Нормативно-правова база соціальної політики в Україні

Мета: Ознайомити студентів із основними нормативно-правовими документами соціальної політики в Україні

Професійна спрямованість: розуміння основних напрямів і пріоритетів здійснення соціальної політики в Україні сприятиме підвищенню ефективності професійної соціальної діяльності.

План

1. Сучасний стан нормативно-правового забезпечення соціальної політики в Україні.

2. Характеристика основних чинних законодавчих нормативних актів, що регулюють соціальні відносини.

3. Закони України «Про межу малозабезпеченості», «Про оплату праці», «Про зайнятість населення», «Про пенсійне забезпечення», «Про державну допомогу сім'ям з дітьми», «Про основи соціальної захищеності інвалідів і України», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Основи законодавства України про охорону здоров'я».

Основні поняття теми: класифікація нормативно-правових актів; групи документів, що визначають державну соціальну політику та її реалізацію; інституційна база соціальної політики, організаційні рівні інституцій, відомча мережа; детектори соціальної політики, ефектори соціальної політики, субсидії, фінансові трансферти.

Перелік питань для дискусії

1. Які особливості основних складових соціальної політики української держави?
2. Які ресурси та джерела фінансування соціальної політики в Україні?
3. У чому полягає сутність методів фінансування соціальної політики на сучасному етапі?
4. Чи є дієвими чинні інструменти соціальної політики?
5. Які є шляхи підвищення ефективності організаційно-функціонального механізму реалізації соціальної політики?

Теми рефератів

1. Соціальні права та соціальні гарантії в Україні.
2. Реформа пенсійної системи в Україні.
3. Правове забезпечення соціального захисту безробітних в Україні.
4. Державна політика щодо сім'ї та захист материнства в Україні.
5. Громадські організації як суб'єкти соціальної політики.

Базова література:

1. Бойко М.Д. Право соціального забезпечення України: посіб. — К.: «Олан», 2004. — 312 с.
2. В.І. Перець, В.В. Степанова. Україна в глобалізованому світі до 2035 р. // Наукові праці ВІАДПЕП, 2010, №8.
3. Вебер М. Основные социологические понятия / Теоретическая социология: Антология: В 2 ч. / Пер. с англ., фр., нем., ит.; Сост. и общ. ред. С.П. Баньковской. — М. : Книжный дом «Университет», 2002. — Ч. 1. — 424 с.
4. Головатий М. Ф. Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення. — К.: Наук, думка, 1993. — 236 с.
5. Головенько В. А., Корнієвський О. А. Український молодіжний рух: Історія та сьогодення. — К.: Наук, думка, 1994. — 110 с.

Модуль 2. Закономірності формування соціальної політики

ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

Тема 4. Соціальні відносини як пріоритетна складова соціальної політики.

Мета: Ознайомити студентів із поняттям соціальних відносин як складової соціальної політики.

Професійна спрямованість: розуміння сутності і мети соціальних відносин.

План

1. Соціальні відносини як об'єкт соціальної політики.
2. Соціальна структура суспільства і соціальна політика.
3. Соціальна стратифікація як багатовимірний, ієрархічно організований простір.
4. Суперечливий характер соціального простору сучасного українського суспільства.

Обрані методи: лекція із зворотнім зв'язком.

Основні поняття теми: соціальна політика, соціальні відносини, соціальна структура суспільства, гуманітарна сфера.

Рекомендована література:

Базова

1. Гриненко А.М. Соціальна політика: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. – К.: КНЕУ, 2003. – 309 с.
2. Демографічні чинники бідності (колективна монографія) / За заг. ред. Е.М.Лібанової. – К. : Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України. – 2009. – 184 с.
3. Держава і суспільство в Україні: історія і сучасність / За ред. д.і.н. О.М.Майборода – К. : ІПіЕНД ім. І.Ф.Кураса НАН України, 2013. – 184 с.
4. Населення України. Соціально-демографічні проблеми українського села. – К. : Ін-т демографії та соціальних досліджень НАН України, 2007. – 468 с.

Тема 5-6. Сутність і напрями соціального захисту. Соціальне страхування.

Мета: Ознайомити студентів із поняттям соціального захисту та страхування в Україні, сформулювати знання про категорії населення, які підлягають соціальному захисту та соціальному страхуванню.

Професійна спрямованість: розуміння сутності і мети соціального захисту та соціального страхування.

План

1. Поняття соціального захисту і соціальної безпеки.

2. Історія розвитку соціального захисту.
3. Система соціального захисту в Україні.
4. Сучасні проблеми соціального захисту.
5. Основні поняття соціального страхування.
6. Кошти і тарифи в соціальному страхуванні.
7. Види соціального страхування.

Обрані методи: лекція із зворотнім зв'язком.

Основні поняття теми: соціальне страхування, соціальний захист, тариф, кошти.

Рекомендована література:

Базова

1. *Бойко М.Д.* Право соціального забезпечення України: посіб. – К.: «Олан», 2004. – 312 с.
2. *Гриненко А.М.* Соціальна політика: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. – К.: КНЕУ, 2003. – 309 с.
3. *Демографічні чинники бідності* (колективна монографія) / За заг. ред. Е.М.Лібанової. – К. : Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України. – 2009. – 184 с.
4. *Офіційний веб-портал* Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
5. *Офіційний сайт* Рахункової палати України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/index>
6. *Пенсійна реформа в Україні: напрями реалізації* (колективна монографія) / за ред. Е.М.Лібанової. – К. : Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В.Птухи НАН України, 2010. – 270 с.
7. *Система соціального захисту та соціального забезпечення в Україні. Реальний стан та перспективи реформування.* – К.: Центр громадської експертизи, 2009. – 104 с.
8. *Стеченко Д.М.* Державне регулювання економіки: Навч. посіб. – 3-тє вид., випр. – К.: Знання, 2006. – 262 с.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття 4

Соціальні відносини як пріоритетна складова соціальної політики

Мета: Ознайомити студентів із поняттям соціальних відносин як складової соціальної політики.

Професійна спрямованість: розуміння сутності і мети соціальних відносин.

План

1. Соціальні відносини як об'єкт соціальної політики.
2. Соціальна структура суспільства і соціальна політика.
3. Соціальна стратифікація як багатовимірний, ієрархічно організований простір.
4. Суперечливий характер соціального простору сучасного українського суспільства.

Обрані методи: дискусія із зворотнім зв'язком.

Основні поняття теми: соціальна політика, соціальні відносини, соціальна структура суспільства, гуманітарна сфера.

Підготуйте доповідь або реферат. Теми рефератів:

1. Основні завдання регулювання процесу розвитку соціальних відносин в Україні.
2. Основні недоліки соціальної політики управління розвитком соціальних відносин в Україні в попередні десятиріччя.
3. Сутність процесів соціальної стратифікації.

Рекомендована література:

Базова

1. *Гриненко А.М.* Соціальна політика: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. – К.: КНЕУ, 2003. – 309 с.
2. *Демографічні чинники бідності* (колективна монографія) / За заг. ред. Е.М.Лібанової. – К. : Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України. – 2009. – 184 с.
3. *Держава і суспільство в Україні: історія і сучасність* / За ред. д.і.н. О.М.Майбороди – К. : ІПіЕНД ім. І.Ф.Кураса НАН України, 2013. – 184 с.
4. *Населення України. Соціально-демографічні проблеми українського села.* – К. : Ін-т демографії та соціальних досліджень НАН України, 2007. – 468 с.

Семінарське заняття 5

Сутність і напрями соціального захисту

Мета: Ознайомити студентів із поняттям соціального захисту в Україні, сформуванню знання про категорії населення, які підлягають соціальному захисту.

Професійна спрямованість: розуміння сутності і мети соціального захисту.

План

1. Поняття соціального захисту і соціальної безпеки.
2. Історія розвитку соціального захисту.
3. Система соціального захисту в Україні.
4. Сучасні проблеми соціального захисту.

Обрані методи: дискусія із зворотнім зв'язком.

Основні поняття теми: соціальний захист; соціальне забезпечення; соціальні ризики; соціальна безпека; загальнообов'язкове державне соціальне страхування; державна соціальна допомога; соціальні гарантії та стандарти; прожитковий мінімум; соціальні послуги; матеріальна допомога; соціальне обслуговування.

Контрольні питання

1. В чому полягає зміст права на соціальний захист, за Конституцією України?
2. Визначіть складові системи соціального захисту.
3. Які види загальнообов'язкового державного соціального страхування передбачені згідно з законодавством України?
4. Проаналізуйте основні організаційні та правові засади надання соціальних послуг в Україні.
5. Опишіть організаційну структуру соціального захисту.
6. Яка структура та основні завдання Міністерства соціальної політики України?

Підготуйте доповідь або реферат. Теми рефератів:

1. Соціальне страхування як основа соціального захисту.
2. Організаційна структура соціального захисту в Україні.
3. Соціальна робота: принципи та основні складові.
4. Соціальні нормативи та їх значення у системі соціального захисту.

Рекомендована література:

Базова

1. *Болотіна Н.Б.* Соціальні права людини та їх державне забезпечення: сучасні тенденції розвитку / Н.Б.Болотіна // *Захист соціальних прав людини і громадянина в Україні: проблеми юридичного забезпечення*. – К.: МП Леся. – 2003. – С. 14-28.
2. *Гончаров А.* Поняття соціального захисту / А. Гончаров // *Підприємство, господарство і право*. – 2009. - № 10. – С. 126-130.
3. *Дерега В.В.* Шляхи вдосконалення системи соціального захисту в Україні: політологічний аналіз / В.В.Дерега, М.О.Багмет // *Сучасна українська політика: політики і політологи про неї*. – Київ, Миколаїв: Вид-во «Український центр політичного менеджменту», 2009. – Вип. 17. – С. 250-258.
4. *Іванова О.Л.* Соціальна політика: теоретичні аспекти / О.Іванова. – К.: Вид.дім «КМ Академія», 2003. – 107 с.
5. *Конституція України*: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – К.: Міністерство юстиції України, 2010. – 124 с.
6. *Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 14.01.98* // *Відомості Верховної Ради України*. – 1998. - № 23. – Ст. 378.

7. *Про соціальні послуги*: Закон України від 19.06.03 // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - № 45. – Ст. 1458

8. *Про невідкладні заходи з подолання бідності*: Указ Президента України від 26.02.2010 [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/laws/show/274/2010>

Семінарське заняття 6

Соціальне страхування

Мета: Ознайомити студентів із поняттям соціального страхування в Україні, сформувати знання про категорії населення, які підлягають соціальному страхуванню.

Професійна спрямованість: розуміння сутності і мети соціального страхування.

План

1. Основні поняття соціального страхування.
2. Кошти і тарифи в соціальному страхуванні.
3. Види соціального страхування.

Обрані методи: дискусія із зворотнім зв'язком.

Основні поняття теми: соціальні права, права молоді, права дитини, соціальний захист, соціальне страхування.

Підготуйте доповідь або реферат. Темі рефератів:

1. Соціальне страхування як вимога часу.
2. Законодавчі акти України, що регламентують соціальні права молоді.
3. Основні форми і методи роботи СССДМ щодо захисту прав дітей і молоді.

Рекомендована література:

Базова

1. Бойко М.Д. Право соціального забезпечення України: посіб. – К.: «Олан», 2004. – 312 с.
2. В.І. Перець, В.В. Степанова. Україна в глобалізованому світі до 2035 р. // Наукові праці ВІАДПЕП, 2010, №8.
3. Гриненко А.М. Соціальна політика: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. – К.: КНЕУ, 2003. – 309 с.
4. Пенсійна реформа в Україні: напрями реалізації (колективна монографія) / за ред. Е.М.Лібанової. – К. : Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В.Птухи НАН України, 2010. – 270 с.
5. Положення про Міністерство соціальної політики України (затверджено Указом Президента України від 06.04.2011 р. № 389/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/389/2011>

6. Система соціального захисту та соціального забезпечення в Україні. Реальний стан та перспективи реформування. – К.: Центр громадської експертизи, 2009. – 104 с.
7. Социальная защита и социальное включение в Украине: доклад Европейской Комиссии [Краткое содержание]. – К., 2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?-langId=en&catId=750>

Тема на самостійне опрацювання

Соціальне нормування й соціальна допомога

План

1. Соціальне нормування.
2. Бідність як соціально-історичне явище.
3. Сутність і завдання соціальної допомоги.
4. Адресність соціальної допомоги.
5. Основні характеристики соціальної допомоги.

Література

1. *Бойко М.Д.* Право соціального забезпечення України: посіб. – К.: «Олан», 2004. – 312 с.
2. *В.І. Перець, В.В. Степанова.* Україна в глобалізованому світі до 2035 р. // Наукові праці ВІАДПЕП, 2010, №8.
3. *Гриненко А.М.* Соціальна політика: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. – К.: КНЕУ, 2003. – 309 с.
4. *Гриненко А.М.* Соціальна політика: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. – К.: КНЕУ, 2003. – 309 с.
5. *Демографічні чинники бідності* (колективна монографія) / За заг. ред. Е.М.Лібанової. – К. : Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України. – 2009. – 184 с.

ЛЕКЦІЙНИ КУРС

Тема 9. Проблеми молоді й молодіжної політики в Україні

Мета: Ознайомити студентів із основними проблемами молоді та сутністю молодіжної політики в Україні; викликати потребу в їх дослідженні.

Професійна спрямованість: розуміння проблем молоді сприятиме підвищенню ефективності соціально-педагогічної діяльності й соціальної роботи з молоддю

План

1. Молодь як особлива група суспільства, її властивості.
2. Місце проблем молоді в сучасну добу соціально-економічного й політичного розвитку суспільства.
3. Державна молодіжна політика в Україні, її завдання.
4. Концепція державної молодіжної політики в Україні, шляхи її реалізації.
5. Мета державної молодіжної політики в Україні.
6. Суб'єкт державної молодіжної політики в Україні.
7. Основні принципи державної молодіжної політики.
8. Основні напрямки державної молодіжної політики в Україні.

Основні терміни та поняття: молодіжна політика, завдання, принципи і напрямки державної молодіжної політики.

Рекомендована література:

Базова

1. Алещенок С., Луков В. Мировой опыт разработки и осуществления государственной молодежной политики // Материалы по проблемам организации государственной молодежной политики на республиканском и региональном уровнях. — К., 1991. — С. 55—56.
2. Барабаш В. В., Шаповалов А. В. Приоритеты молодежной политики // Коммунист Украины. — 1989. — № 1. — С. 45.
3. Закон України від 15 грудня 1992 р. «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні».
4. Молодежная политика: опыт, проблемы, перспективы. Материалы международной науч.-практ. Конф. — В 2 ч. — К., 1992.
5. Механизм реализации государственной молодежной политики. — К., 1991. — С. 88-95.
6. Закон України від 15 лютого 1993 р. «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні».
7. Чупров В. И. Концепция молодежной политики: поиск взаимодействия общества и молодежи // Социально-политические науки. — 1991. — № 3.

Допоміжна

1. Головенько В. А., Корнієвський О. А. Український молодіжний рух: Історія та сьогодення. — К.: Наук, думка, 1994. — ПО с.
2. Лисовский В. Т., Козлов А. А. Концепция государственной молодежной политики России и пути ее реализации: Материалы Международной науч.-практ. Конф. «Молодежная политика: опыт, проблемы, перспективы». — Киев, 1990 ноябрь.

Тема 10. Соціальні аспекти захисту прав молоді в Україні

Мета: Ознайомити студентів з основними теоретичними положеннями теми.

Професійна спрямованість: розуміння соціальних аспектів захисту прав молоді в Україні сприятиме підвищенню ефективності соціально-педагогічної діяльності й соціальної роботи з молоддю

План

1. Конституція України про права молоді.
2. Конвенція ООН про права дитини та її виконання в Україні.
3. Гострі соціальні проблеми в середовищі молоді. Робота соціальних служб із захисту прав молоді.
4. Захист соціальних прав молодих людей.
5. Зміст, форми роботи служб соціальної адаптації молоді, діяльність благодійницьких фондів і установ із захисту соціальних прав дітей та молоді.

Основні терміни та поняття: соціальні права молоді, соціальні служби, благодійницькі фонди і установи

Рекомендована література

Базова

1. Закон України від 15 грудня 1992 р. "Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні".
2. Молодежная политика: опыт, проблемы, перспективы. Материалы международной науч.-практ. конф. — В 2 ч. — К., 1992.
3. Молодь України: для неї і про неї. — К., 1993. — 106 с.

Допоміжна

1. Вивчення молоді на сучасному етапі: питання методології і методики: Матеріали міжнародної наук.-практ. конф. Київ, 11—13 жовтня 1995 р. - К.: ААД, 1996. - 223 с.
2. Головенько В. А., Корнієвський О. А. Український молодіжний рух: Історія та сьогодення. — К.: Наук, думка, 1994. — ПО с.
3. Молодіжний рух України: Довідник. Ч. І. — К.: А. Л. Д. — 1996. - 199 с.

Тема 11. Молодіжний рух як об'єктивний і суб'єктивний фактор соціальної молодіжної політики

Мета: Ознайомити студентів із сутністю молодіжного руху; сприяти усвідомленню ролі молоді в суспільстві

Професійна спрямованість: розуміння проблем молодіжного руху, його ролі сприятиме підвищенню ефективності соціально-педагогічної діяльності й соціальної роботи з молоддю

План

1. Молодіжний рух як об'єктивна передумова розробки і здійснення державної молодіжної політики в Україні.
2. Об'єктивні обставини, що визначають роль молоді в суспільстві.
3. Специфічні проблеми молоді.
4. Специфіка молодіжного руху в колишньому СРСР і в Україні.

Основні поняття: "молодіжне формування", "молодіжна організація", "неформальний" молодіжний рух.

Рекомендована література

Базова

1. Головенько В. А., Корнієвський О. А. Український молодіжний рух: Історія та сьогодення. — К.: Наук, думка, 1994. — ПО с.
2. Молодежь СССР. Стат. сборник. — М., 1990. 65с.
3. Молодь України. Короткий статистичний довідник. — К., 1991.
4. Молодіжний рух України: Довідник. Ч. I. — К.: А. Л. Д. — 1996. - 199 с.
5. Молодь України: для неї і про неї. — К., 1993. — 106 с.
6. Общественные организации в политической системе. Аспекты взаимодействия с партиями, другими государственными органами, трудовыми коллективами. — М.: Политиздат, 1985. — 302 с.
7. Україна багатопартійна: програмні документи нових партій. — К., 1991
8. Технології соціально-педагогічної роботи: Навчальний посібник / за заг. ред. А.Й.Капської.— К., 2000.— 372с.

Допоміжна

1. Высоченко С. Итоги и перспективы развития ЛКСМ. — Харьков: Пролетарий, 1926. — С. 55.
2. Вивчення молоді на сучасному етапі: питання методології і методики: Матеріали міжнародної наук.-практ. конф. Київ, 11—13 жовтня 1995 р. - К.: ААД, 1996. - 223 с.
3. Закон України від 15 грудня 1992 р. "Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні".
4. Діти, молодь і закон: (Збірник документів). — Ч. I. - К., 1994. - 208 с.
5. Лисовский В. Т., Козлов А. А. Концепция государственной

молодежной политики России и пути ее реализации: Материалы Международной науч.-практ. конф. "Молодежная политика: опыт, проблемы, перспективы". — Киев, 1990 ноябрь.

6. Особенности формирования и реализации молодежной политики на региональном уровне. // Головатый Н. Ф., Бичичин В. П., Кратко В. Г. и др. / Под ред. Головатого Н. Ф. — К.: Укр НИИ проблем молодежи, 1991. — 115 с.

7. Тхорук Р. Під знаком тризуба і лілеї // Освіта. — 1993 р. — 20 серп.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття 7

Проблеми молоді й молодіжної політики в Україні та основні джерела їх дослідження

Мета: Ознайомити студентів із основними проблемами молоді та сутністю молодіжної політики в Україні; викликати потребу в їх дослідженні.

Професійна спрямованість: розуміння проблем молоді сприятиме підвищенню ефективності соціально-педагогічної діяльності й соціальної роботи з молоддю

План

I. Теоретична частина:

1. Молодь як особлива група суспільства, її властивості.
2. Місце проблем молоді в сучасну добу соціально-економічного й політичного розвитку суспільства.
3. Державна молодіжна політика в Україні, її завдання.
4. Концепція державної молодіжної політики в Україні, шляхи її реалізації.
5. Мета державної молодіжної політики в Україні.
6. Суб'єкт державної молодіжної політики в Україні.
7. Основні принципи державної молодіжної політики.
8. Основні напрямки державної молодіжної політики в Україні.

II. Практична частина:

1. Круглий стіл: „Проблеми молоді і молодіжної політики в Україні”.

Основні терміни та поняття: молодіжна політика, завдання, принципи і напрямки державної молодіжної політики.

Питання для обговорення та завдання

1. Представте основні проблеми молоді в Україні у вигляді таблиці.
2. Складіть таблицю: „Джерела дослідження проблем молоді”.
3. Проаналізуйте специфіку проблем молоді в Україні.

4. Розкрийте сутність державної молодіжної політики в Україні.
5. Проаналізуйте концепцію державної молодіжної політики в Україні.

Підготуйте доповідь або реферат. Темі рефератів:

1. Пріоритетні напрями молодіжної соціальної політики в Україні.
2. Державна підтримка системи освіти в Україні і за кордоном.
3. Основні проблеми та суперечності розвитку соціальної сфери та реалізація соціальної молодіжної політики.
4. Гострі соціальні проблеми в середовищі молоді.
5. Мережа закладів і установ, що залучені до розв'язання проблем соціальної молодіжної політики.

Рекомендована література:

Базова

1. *Алещенок С., Луков В.* Мировой опыт разработки и осуществления государственной молодежной политики // Материалы по проблемам организации государственной молодежной политики на республиканском и региональном уровнях. — К., 1991. — С. 55—56.
2. *Барабаш В. В., Шаповалов А. В.* Приоритеты молодежной политики // Коммунист Украины. — 1989. — № 1. — С. 45.
3. Закон України від 15 грудня 1992 р. «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні».
4. Молодежная политика: опыт, проблемы, перспективы. Материалы международной науч.-практ. Конф. — В 2 ч. — К., 1992.
7. Механизм реализации государственной молодежной политики. — К., 1991. — С. 88-95.
8. Закон України від 15 лютого 1993 р. «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні».
9. *Чупров В. И.* Концепция молодежной политики: поиск взаимодействия общества и молодежи // Социально-политические науки. — 1991. — № 3.

Допоміжна

1. *Головенько В. А., Корнієвський О. А.* Український молодіжний рух: Історія та сьогодення. — К.: Наук, думка, 1994. — ПО с.
2. *Лисовский В. Т., Козлов А. А.* Концепция государственной молодежной политики России и пути ее реализации: Материалы Международной науч.-практ. Конф. «Молодежная политика: опыт, проблемы, перспективы». — Киев, 1990 ноябрь.

Семінарське заняття 8

Соціальні аспекти захисту прав молоді в Україні

Мета: Ознайомити студентів з основними теоретичними положеннями теми.

Професійна спрямованість: розуміння соціальних аспектів захисту прав молоді в Україні сприятиме підвищенню ефективності соціально-педагогічної діяльності й соціальної роботи з молоддю

План

I. Теоретична частина.

1. Конституція України про права молоді.
2. Конвенція ООН про права дитини та її виконання в Україні.
3. Гострі соціальні проблеми в середовищі молоді. Робота соціальних служб із захисту прав молоді.
4. Захист соціальних прав молодих людей.
5. Зміст, форми роботи служб соціальної адаптації молоді, діяльність благодійницьких фондів і установ із захисту соціальних прав дітей та молоді.

II. Практична частина.

Складання власної програми вирішення гострих соціальних проблеми в середовищі молоді.

Гра : „Служба соціальної адаптації молоді”, „Консультація з питань захисту соціальних прав дітей та молоді”.

Основні терміни та поняття: соціальні права молоді, соціальні служби, благодійницькі фонди і установи

Питання для обговорення та завдання

1. Розкрийте сутність прав молоді та дитини, окреслених Конституцією України й Конвенцією ООН про права дитини.
2. Проаналізуйте гострі соціальні проблеми в середовищі молоді
3. Розкрийте зміст, форми роботи служб соціальної адаптації молоді, діяльність благодійницьких фондів і установ із захисту соціальних прав дітей та молоді.
4. Складіть власну програму вирішення гострих соціальних проблеми в середовищі молоді.
5. Підготуйтеся до проведення ігор : „Служба соціальної адаптації молоді”, „Консультація з питань захисту соціальних прав дітей та молоді”

Підготуйте доповідь або реферат. Темі рефератів:

1. Робота соціальних служб із захисту прав молоді.
2. Соціальні допомоги молодим людям: види і форми.
3. Соціальне страхування, його місце у соціальній молодіжній політиці.

Рекомендована література:

Базова

1. Закон України від 15 грудня 1992 р. "Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні".
2. Молодежная политика: опыт, проблемы, перспективы. Материалы международной науч.-практ. конф. — В 2 ч. — К., 1992.
3. Молодь України: для неї і про неї. — К., 1993. — 106 с.

Допоміжна

1. Вивчення молоді на сучасному етапі: питання методології і методики: Матеріали міжнародної наук.-практ. конф. Київ, 11—13 жовтня 1995 р. - К.: ААД, 1996. - 223 с.
2. Головенько В. А., Корнієвський О. А. Український молодіжний рух: Історія та сьогодення. — К.: Наук, думка, 1994. — ПО с.
3. Молодіжний рух України: Довідник. Ч. I. — К.: А. Л. Д. — 1996. - 199 с.

Семінарське заняття 9

Молодіжний рух як об'єктивний і суб'єктивний фактор молодіжної політики

Мета: Ознайомити студентів із сутністю молодіжного руху; сприяти усвідомленню ролі молоді в суспільстві

Професійна спрямованість: розуміння проблем молодіжного руху, його ролі сприятиме підвищенню ефективності соціально-педагогічної діяльності й соціальної роботи з молоддю

План

I. Теоретична частина.

1. Молодіжний рух як об'єктивна передумова розробки і здійснення державної молодіжної політики в Україні.
2. Об'єктивні обставини, що визначають роль молоді в суспільстві.
3. Специфічні проблеми молоді.
4. Специфіка молодіжного руху в колишньому СРСР і в Україні.

II. Практична частина.

Рольова гра "прес-конференція". Зустріч "представників преси" і "політичних лідерів" з питань державної молодіжної політики в Україні.

Основні поняття: "молодіжне формування", "молодіжна організація", "неформальний" молодіжний рух.

Питання для обговорення та завдання

1. Проаналізуйте специфіку молодіжного руху.
2. Розкрийте сутність специфічних проблем молоді.
3. Які об'єктивні обставини визначають роль молоді в суспільстві?
4. В чому специфіка молодіжного руху в колишньому СРСР і в Україні? Відповідь обґрунтуйте.
5. Підготуйтеся до рольової гри "прес-конференція". Зустріч "представників преси" і "політичних лідерів" з питань державної молодіжної політики в Україні.

Підготуйте доповідь або реферат. Темі рефератів:

1. Молодіжні політичні партії та громадські організації в структурі суб'єктів соціальної молодіжної політики.
2. Студентські профспілки і їх роль у розв'язанні завдань молодіжної соціальної політики.

Рекомендована література:

Базова

1. Головенько В. А., Корнієвський О. А. Український молодіжний рух: Історія та сьогодення. — К.: Наук, думка, 1994. — ПО с.
2. Молодежь СССР. Стат. сборник. — М., 1990. 65с.
3. Молодь України. Короткий статистичний довідник. — К., 1991.
4. Молодіжний рух України: Довідник. Ч. I. — К.: А. Л. Д. — 1996. - 199 с.
5. Молодь України: для неї і про неї. — К., 1993. — 106 с.
6. Общественные организации в политической системе. Аспекты взаимодействия с партиями, другими государственными органами, трудовыми коллективами. — М.: Политиздат, 1985. — 302 с.
7. Україна багатопартійна: програмні документи нових партій. — К., 1991
8. Технології соціально-педагогічної роботи: Навчальний посібник / за заг. ред. А.Й.Капської.— К., 2000.— 372с.

Допоміжна

1. Высоченко С. Итоги и перспективы развития ЛКСМ. — Харьков: Пролетарий, 1926. — С. 55.
2. Вивчення молоді на сучасному етапі: питання методології і методики: Матеріали міжнародної наук.-практ. конф. Київ, 11—13 жовтня 1995 р. - К.: ААД, 1996. - 223 с.
3. Закон України від 15 грудня 1992 р. "Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні".
4. Діти, молодь і закон: (Збірник документів). — Ч. I. - К., 1994. - 208 с.
5. Лисовский В. Т., Козлов А. А. Концепция государственной молодежной политики России и пути ее реализации: Материалы Международной науч.-практ. конф. "Молодежная политика: опыт, проблемы, перспективы". — Киев, 1990 ноябрь.
6. Особенности формирования и реализации молодежной политики на региональном уровне. // Головатый Н. Ф., Бичичин В. П., Кратко В. Г. и др. / Под ред. Головатого Н. Ф. — К.: УКР НИИ проблем молодежи, 1991. — 115 с.
7. Тхорук Р. Під знаком тризуба і лілеї // Освіта. — 1993 р. — 20 серп.

Модуль 4. Механізми реалізації соціальної політики в Україні

ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

Тема 11. Соціальна політика, спрямована на розвиток соціально-трудових відносин.

Мета: Ознайомити студентів із сутністю соціальної політики, спрямованої на розвиток соціально-трудових відносин.

Професійна спрямованість: розуміння проблем соціально-трудових відносин.

План

1. Система профорієнтації в Україні. Пріоритети сучасної молоді у виборі професії.
2. Робота державних служб зайнятості щодо допомоги у виборі професії та пошуку підходящої роботи.
3. Робота соціальних служб з безробітною молоддю. Дитяча праця.
4. Робота за кордоном. Правові аспекти захисту трудових прав громадян.

Основні поняття: профорієнтація, соціально-трудові відносини, дитяча праця, професія, трудові права.

Рекомендована література

Базова

1. Бойко М.Д. Право соціального забезпечення України: посіб. – К.: «Олан», 2004. – 312 с.
2. В.І. Перець, В.В. Степанова. Україна в глобалізованому світі до 2035 р. // Наукові праці ВІАДПЕП, 2010, №8.
3. Гриненко А.М. Соціальна політика: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. – К.: КНЕУ, 2003. – 309 с.
4. Гриненко А.М. Соціальна політика: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. – К.: КНЕУ, 2003. – 309 с.
5. Демографічні чинники бідності (колективна монографія) / За заг. ред. Е.М.Лібанової. – К. : Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України. – 2009. – 184 с.
6. Держава і суспільство в Україні: історія і сучасність / За ред. д.і.н. О.М.Майбороди – К. : ІПіЕНД ім. І.Ф.Кураса НАН України, 2013. – 184 с.

Тема 12. Соціальна політика в сімейно-побутовій сфері

Мета: Ознайомити студентів із сутністю соціальної політики в сімейно-побутовій сфері.

Професійна спрямованість: розуміння проблем в сімейно-побутовій сфері.

План

1. Офіційна державна статистика сімейних відносин.
2. Об'єктивні й суб'єктивні причини кризового стану сучасної сім'ї в Україні.
3. Основні пріоритети соціальної політики, спрямованої на регулювання сімейно-шлюбних відносин.
4. Державні документи, юридичні акти про захист прав та інтересів сім'ї та дітей.
5. Шляхи подолання соціально-економічних ускладнень, що в них потрапляють нині сім'ї. Бюджет сім'ї.
6. Естетика побуту сім'ї.
7. Кризи подружнього життя.

Основні поняття: сім'я, сімейні відносини, кризи сімейних стосунків, захист прав дітей, бюджет сім'ї.

Рекомендована література

Базова

1. Бойко М.Д. Право соціального забезпечення України: посіб. – К.: «Олан», 2004. – 312 с.
2. В.І. Перець, В.В. Степанова. Україна в глобалізованому світі до 2035 р. // Наукові праці ВІАДПЕП, 2010, №8.
3. Гриненко А.М. Соціальна політика: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. – К.: КНЕУ, 2003. – 309 с.
4. Гриненко А.М. Соціальна політика: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. – К.: КНЕУ, 2003. – 309 с.
5. Демографічні чинники бідності (колективна монографія) / За заг. ред. Е.М.Лібанової. – К. : Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України. – 2009. – 184 с.
6. Держава і суспільство в Україні: історія і сучасність / За ред. д.і.н. О.М.Майборода – К. : ІПіЕНД ім. І.Ф.Кураса НАН України, 2013. – 184 с.

Тема 13. Соціальна політика в гуманітарній сфері

Мета: Ознайомити студентів із сутністю соціальної політики в гуманітарній сфері.

Професійна спрямованість: розуміння проблем в гуманітарній сфері.

План

1. Гуманітарна політика у сфері розвитку освіти в Україні.
2. Соціальна політика у сфері розвитку науки і культури.
3. Здійснення державної політики у сфері релігійного життя.
4. Соціальна політика спрямована на задоволення потреб громадян у зміцненні здоров'я, фізичному і духовному розвитку.
5. Проблема захисту морального, психічного здоров'я громадян в Україні.

Ключові поняття: гуманізм, гуманітарна політика, державна гуманітарна політика, гуманітарний потенціал нації, міжнародна гуманітарна політика, принципи гуманітарної політики.

Рекомендована література

Базова

1. Бойко М.Д. Право соціального забезпечення України: посіб. – К.: «Олан», 2004. – 312 с.
2. В.І. Перець, В.В. Степанова. Україна в глобалізованому світі до 2035 р. // Наукові праці ВІАДПЕП, 2010, №8.
3. Гриненко А.М. Соціальна політика: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. – К.: КНЕУ, 2003. – 309 с.
4. Гриненко А.М. Соціальна політика: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. – К.: КНЕУ, 2003. – 309 с.
5. Демографічні чинники бідності (колективна монографія) / За заг. ред. Е.М.Лібанової. – К. : Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України. – 2009. – 184 с.
6. Держава і суспільство в Україні: історія і сучасність / За ред. д.і.н. О.М.Майбороди – К. : ІПіЕНД ім. І.Ф.Кураса НАН України, 2013. – 184 с.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття 10

Соціальна політика, спрямована на розвиток соціально-трудових відносин.

Мета: Ознайомити студентів із сутністю соціальної політики, спрямованої на розвиток соціально-трудових відносин.

Професійна спрямованість: розуміння проблем соціально-трудових відносин.

План

1. Система профорієнтації в Україні. Пріоритети сучасної молоді у виборі професії.
2. Робота державних служб зайнятості щодо допомоги у виборі професії та пошуку підходящої роботи.
3. Робота соціальних служб з безробітною молоддю. Дитяча праця.
4. Робота за кордоном. Правові аспекти захисту трудових прав громадян.

Основні поняття: профорієнтація, соціально-трудові відносини, дитяча праця, професія, трудові права.

Рекомендована література

Базова

1. Бойко М.Д. Право соціального забезпечення України: посіб. – К.: «Олан», 2004. – 312 с.

2. В.І. Перець, В.В. Степанова. Україна в глобалізованому світі до 2035 р. // Наукові праці ВІАДПЕП, 2010, №8.
3. Гриненко А.М. Соціальна політика: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. – К.: КНЕУ, 2003. – 309 с.
4. Гриненко А.М. Соціальна політика: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. – К.: КНЕУ, 2003. – 309 с.
5. Демографічні чинники бідності (колективна монографія) / За заг. ред. Е.М.Лібанової. – К. : Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України. – 2009. – 184 с.
6. Держава і суспільство в Україні: історія і сучасність / За ред. д.і.н. О.М.Майбороди – К. : ІПіЕНД ім. І.Ф.Кураса НАН України, 2013. – 184 с.

Семінарське заняття 11

Соціальна політика в сімейно-побутовій сфері

Мета: Ознайомити студентів із сутністю соціальної політики в сімейно-побутовій сфері.

Професійна спрямованість: розуміння проблем в сімейно-побутовій сфері.

План

1. Офіційна державна статистика сімейних відносин.
2. Об'єктивні й суб'єктивні причини кризового стану сучасної сім'ї в Україні.
3. Основні пріоритети соціальної політики, спрямованої на регулювання сімейно-шлюбних відносин.
4. Державні документи, юридичні акти про захист прав та інтересів сім'ї та дітей.
5. Шляхи подолання соціально-економічних ускладнень, що в них потрапляють нині сім'ї. Бюджет сім'ї.
6. Естетика побуту сім'ї.
7. Кризи подружнього життя.

Основні поняття: сім'я, сімейні відносини, кризи сімейних стосунків, захист прав дітей, бюджет сім'ї.

Питання для обговорення та завдання

1. Надайте визначення понять «сім'я», «сімейні цінності», «цінності», «державна політика», «державна сімейна політика».
2. В чому полягає сутність та мета державної сімейної політики?
3. Які принципи державної сімейної політики?
4. Назвіть основні нормативно-правові акти, які регулюють державну сімейну політику в Україні.
5. Які основні пріоритети та напрями державної сімейної політики в Україні?

6. В чому полягають актуальні проблеми державної сімейної політики на сучасному етапі в Україні? Які, на вашу думку, шляхи їх вирішення?

Рекомендована література

Базова

1. Бойко М.Д. Право соціального забезпечення України: посіб. – К.: «Олан», 2004. – 312 с.
2. В.І. Перець, В.В. Степанова. Україна в глобалізованому світі до 2035 р. // Наукові праці ВІАДПЕП, 2010, №8.
3. Гриненко А.М. Соціальна політика: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. – К.: КНЕУ, 2003. – 309 с.
4. Гриненко А.М. Соціальна політика: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. – К.: КНЕУ, 2003. – 309 с.
5. Демографічні чинники бідності (колективна монографія) / За заг. ред. Е.М.Лібанової. – К. : Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України. – 2009. – 184 с.
6. Держава і суспільство в Україні: історія і сучасність / За ред. д.і.н. О.М.Майборода – К. : ІПіЕНД ім. І.Ф.Кураса НАН України, 2013. – 184 с.

Семінарське заняття 12

Соціальна політика в гуманітарній сфері

Мета: Ознайомити студентів із сутністю соціальної політики в гуманітарній сфері.

Професійна спрямованість: розуміння проблем в гуманітарній сфері.

План

1. Гуманітарна політика у сфері розвитку освіти в Україні.
2. Соціальна політика у сфері розвитку науки і культури.
3. Здійснення державної політики у сфері релігійного життя.
4. Соціальна політика спрямована на задоволення потреб громадян у зміцненні здоров'я, фізичному і духовному розвитку.
5. Проблема захисту морального, психічного здоров'я громадян в Україні.

Ключові поняття: гуманізм, гуманітарна політика, державна гуманітарна політика, гуманітарний потенціал нації, міжнародна гуманітарна політика, принципи гуманітарної політики.

Підготуйте доповідь або реферат. Теми рефератів:

1. Формування соціальної та гуманітарної політики в Україні.
2. Тенденції сучасного гуманітарного розвитку України.
3. Шляхи утвердження сталого гуманітарного розвитку в Україні.
4. Сутність і роль гуманітарної сфери в забезпеченні життєдіяльності людини.

Рекомендована література

Базова

1. *Бойко М.Д.* Право соціального забезпечення України: посіб. – К.: «Олан», 2004. – 312 с.
2. *В.І. Перець, В.В. Степанова.* Україна в глобалізованому світі до 2035 р. // Наукові праці ВІАДПЕП, 2010, №8.
3. *Гриненко А.М.* Соціальна політика: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. – К.: КНЕУ, 2003. – 309 с.
4. *Гриненко А.М.* Соціальна політика: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. – К.: КНЕУ, 2003. – 309 с.
5. Демографічні чинники бідності (колективна монографія) / За заг. ред. Е.М.Лібанової. – К. : Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України. – 2009. – 184 с.
6. Держава і суспільство в Україні: історія і сучасність / За ред. д.і.н. О.М.Майборода – К. : ІПіЕНД ім. І.Ф.Кураса НАН України, 2013. – 184 с.

ПІДСУМКОВА МОДУЛЬНА РОБОТА (аудиторна)

Підсумкова модульна робота складається з 3 типів завдань, які відповідають трьом рівням складності. Рівень I – стандартне застосування навчального програмного матеріалу за алгоритмами і зразками. На цьому рівні студенти мають знати основні соціальні поняття, залежності, класифікації, структури та виконувати завдання за відомими алгоритмами в стандартних ситуаціях. До завдань першого рівня відносяться теоретичне завдання і 10 тестових завдань закритого типу з вибором однієї правильної відповіді.

Теоретичне завдання потребує обґрунтованого і повного розкриття поставленого питання. За виконання завдання студент може отримати від 0 до 10 балів (правильна відповідь зі змістовним обґрунтуванням – 10 балів; недостатнє обґрунтування – 8 балів; правильна відповідь та неправильне або відсутнє її обґрунтування – 3 бали; відсутність відповіді або неправильна відповідь за будь-якого обґрунтування – 0 балів). *Тестові завдання закритого типу з вибором однієї правильної відповіді.* Для кожного завдання запропоновано чотири варіанти відповіді, з яких лише один варіант відповіді правильний. Завдання з вибором відповіді вважається виконаним правильно, якщо в бланку відповідей позначена тільки одна правильна літера – правильна відповідь. За виконання завдання студент може одержати 0 або 4 бали.

Рівень II – застосування навчального програмного матеріалу в змінених і ускладнених ситуаціях. На цьому рівні студент повинен вміти використовувати набуті знання і вміння, аналізувати соціальні явища і процеси та робити обґрунтовані висновки. До завдань другого рівня відносяться завдання відкритого типу (задачі), які передбачають коротку відповідь. Завдання вважається виконаним правильно, якщо в бланку

відповідей записаний хід розв’язання і правильна відповідь. За виконання задачі № 1-2 студент може одержати 0 або 15 балів (за кожну задачу).

Рівень III – застосування програмного матеріалу в нестандартних ситуаціях. На цьому рівні студент повинен вміти застосовувати набуті знання і вміння до розв’язування завдань високого рівня складності на основі нестандартного підходу з обґрунтуванням основних етапів розв’язання. За виконання завдання № 3 студент може одержати від 0 до 20 балів (правильна відповідь та її змістове обґрунтування – 20 балів; невірні розрахунки, але наявність правильних формул, логіки розв’язання – 10 балів; правильна відповідь та неправильне або відсутнє її обґрунтування – 5 балів; відсутність відповіді – 0 балів).

Розподіл балів за рівнями:

Рівень	Формат завдань	Кількість завдань	Максимальна кількість балів	
			За кожне завдання	За всі завдання
I	Теоретичне завдання	1	10	10
	Багатовибіркові завдання	10	4	40
II	Відкриті завдання з короткою відповіддю (задачі)	2	15	30
III	Відкрите завдання з обґрунтуванням відповіді	1	20	20
Всього		14		100

Тематика індивідуальних завдань (теоретична частина)

1. Пріоритетні напрями соціальної політики в Україні.
2. Державна підтримка системи освіти в Україні і за кордоном.
3. Державна підтримка системи охорони здоров’я в Україні і за кордоном.
4. Соціальна підтримка молодих сімей в Україні.
5. Основні пріоритети соціальної політики щодо регулювання сімейно-шлюбних відносин.
6. Молодіжні політичні партії та громадські організації в структурі суб’єктів соціальної молодіжної політики.
7. Основні проблеми та суперечності розвитку соціальної сфери та реалізація соціальної політики.
8. Роль соціальної політики у створенні умов для виконання сім’єю своїх функцій.

9. Студентські профспілки і їх роль у розв'язанні завдань молодіжної соціальної політики.
10. Аналіз соціальної політики у сфері культури та мистецтва.
11. Діяльність СУМ та Пласту як найбільш масових молодіжних організацій України (до часу утворення комсомолу і піонерської організації).
12. Молодь у структурі населення України (характеристика міської, сільської молоді, юнаків та дівчат, шкільної молоді).
13. Система медичного обслуговування населення в Україні, її переваги і недоліки.
14. Звернення молоді до релігії: причини, наслідки.
15. Гострі соціальні проблеми в середовищі молоді.
16. Робота соціальних служб із захисту прав молоді.
17. Система профорієнтації молоді в Україні.
18. Пріоритети сучасної молоді у виборі професії.
19. Робота державних служб зайнятості з допомоги у пошуку роботи.
20. Кризові явища в екології України.
21. Статистичний аналіз проблем соціальної сфери.
22. Вплив соціальної політики на ціннісні орієнтації людини.
23. Вплив соціальної політики на етнонаціональний розвиток у країні.
24. Соціально-демографічна криза в Україні : її причини та шляхи подолання.
25. Соціальні відносини як об'єкт соціальної політики.
26. Мережа закладів і установ, що залучені до розв'язання проблем соціальної політики.
27. Соціальна справедливість як критерій соціальної політики.
28. Соціальні нормативи як вихідна точка формування соціальної політики.
29. Соціальне страхування, його місце у соціальній політиці.
30. Соціальні допомоги: види і форми.

Перелік професійно-орієнтованих завдань з навчальної дисципліни «Соціальна політика в Україні»

1. Складіть власну програму вирішення гострих соціальних проблеми в середовищі молоді.
2. Довести залежність успіхів розвитку нашої держави від соціальної політики в галузі охорони здоров'я.
3. Опишіть основні організаційні засади та напрями діяльності однієї з молодіжних громадських організацій (за власним вибором). Оціняйте її вплив на процес розв'язання проблем молоді в Україні.
4. Запропонуйте власний проект служби соціальної адаптації молоді при СССМ університету.

5. Запропонуйте шляхи подолання криз першого року подружнього життя.
6. Складіть власну програму вирішення гострих соціальних проблеми в суспільстві (проблема за вибором студента).
7. Побудуйте діаграми, що характеризують положення молоді в структурі населення України.
8. Проаналізуйте загрозу негативного впливу нетрадиційних форм релігійних вірувань на свідомість і здоров'я людини.
9. Проаналізуйте місце соціального страхування у державній соціальній політиці.
10. Проаналізуйте вплив сучасних молодіжних організацій на виховання дітей і молоді.
11. Складіть таблицю „Етапи молодіжного руху в Україні”.
12. Проаналізуйте діяльність сучасних громадських організацій щодо добродійної роботи.
13. Проаналізуйте діяльність сучасних молодіжних організацій щодо захисту соціальних прав молоді.
14. Проаналізуйте можливості засобів масової інформації щодо формування ціннісних орієнтацій людини.
15. Підберіть аргументи на користь наступного твердження: „Дієва державна соціальна політика є запорукою державної незалежності”.
16. Розробіть перелік питань для рольової гри "прес-конференція" (зустріч "представників преси" і "політичних лідерів" з питань державної соціальної політики в Україні).
17. Складіть есе на тему : „Залежність ціннісних орієнтацій молоді від державної соціальної політики”.
18. Складіть есе на тему : „Соціальна справедливість як критерій державної соціальної політики”.
19. Розробіть програму подолання соціально-демографічної кризи в Україні.
20. Оцініть вплив державної соціальної політики на етнонаціональний розвиток у країні.
21. Розробіть програму подолання безробіття серед молоді.
22. Складіть есе на тему „ Захист соціальних прав молоді – вимога нашого часу”.

Перелік теоретичних питань до заліку з навчальної дисципліни «Соціальна політика в Україні»

1. Поняття і сутність соціальної політики.
2. Мета і завдання соціальної політики.
3. Активна і пасивна соціальна політика.
4. Об'єкт соціальної політики. Суб'єкти соціальної політики.
5. Умови реалізації соціальної політики. Принципи реалізації соціальної політики
6. Характеристика моделей соціальної політики в різних країнах.
7. Соціальна політика, спрямована на створення умов для реалізації соціального потенціалу людини.
8. Соціальна політика як чинник розвитку суспільних соціальних відносин.
9. Соціальна політика спрямована на формування соціальної безпеки людини суспільства.
10. Гуманітарна сфера і гуманітарна політика.
11. Сучасний стан нормативно-правового забезпечення соціальної політики в Україні.
12. Характеристика основних чинних законодавчих нормативних актів, що регулюють соціальні відносини.
13. Соціальні відносини як пріоритетна складова соціальної політики.
14. Соціальні відносини як об'єкт соціальної політики.
15. Соціальна структура суспільства і соціальна політика.
16. Соціальна стратифікація як багатовимірний, ієрархічно організований простір.
17. Суперечливий характер соціального простору сучасного українського суспільства.
18. Поняття соціального захисту і соціальної безпеки.
19. Історія розвитку соціального захисту.
20. Система соціального захисту в Україні. Основні поняття соціального страхування.
21. Кошти і тарифи в соціальному страхуванні. Види соціального страхування.
22. Бідність як соціально-історичне явище.
27. утність і завдання соціальної допомоги.
28. Адресність соціальної допомоги. Основні характеристики соціальної допомоги.
29. Молодь як особлива група суспільства, її властивості.
30. Місце проблем молоді в сучасну добу соціально-економічного й політичного розвитку суспільства.

31. Державна молодіжна політика в Україні, її завдання.
32. Концепція державної молодіжної політики в Україні, шляхи її реалізації.
33. Мета державної молодіжної політики в Україні.
34. Суб'єкт державної молодіжної політики в Україні.
35. Основні принципи державної молодіжної політики.
36. Основні напрямки державної молодіжної політики в Україні.
37. Конституція України про права молоді.
38. Конвенція ООН про права дитини та її виконання в Україні.
39. Гострі соціальні проблеми в середовищі молоді. Робота соціальних служб із захисту прав молоді.
40. Захист соціальних прав молодих людей.
41. Зміст, форми роботи служб соціальної адаптації молоді, діяльність благодійницьких фондів і установ із захисту соціальних прав дітей та молоді.
42. Молодіжний рух як об'єктивна передумова розробки і здійснення державної молодіжної політики в Україні.
43. Об'єктивні обставини, що визначають роль молоді в суспільстві.
44. Специфічні проблеми молоді.
45. Специфіка молодіжного руху в колишньому СРСР і в Україні.
46. Система профорієнтації в Україні. Пріоритети сучасної молоді у виборі професії.
47. Робота державних служб зайнятості щодо допомоги у виборі професії та пошуку підходящої роботи.
48. Робота соціальних служб з безробітною молоддю. Дитяча праця.
49. Робота за кордоном. Правові аспекти захисту трудових прав громадян.
50. Офіційна державна статистика сімейних відносин.
51. Об'єктивні й суб'єктивні причини кризового стану сучасної сім'ї в Україні.
52. Основні пріоритети соціальної політики, спрямованої на регулювання сімейно-шлюбних відносин.
53. Державні документи, юридичні акти про захист прав та інтересів сім'ї та дітей.
54. Шляхи подолання соціально-економічних ускладнень, що в них потрапляють нині сім'ї. Бюджет сім'ї.
55. Естетика побуту сім'ї.
56. Кризи подружнього життя.
57. Гуманітарна політика у сфері розвитку освіти в Україні.
58. Соціальна політика у сфері розвитку науки і культури.
59. Здійснення державної політики у сфері релігійного життя.
60. Соціальна політика спрямована на задоволення потреб громадян у зміцненні здоров'я, фізичному і духовному розвитку.
61. Проблема захисту морального, психічного здоров'я громадян в Україні.

Рекомендована література

Базова

1. Бойко М.Д. Право соціального забезпечення України: посіб. – К.: «Олан», 2004. – 312 с.
2. Вебер М. Основные социологические понятия / Теоретическая социология: Антология: В 2 ч. / Пер. с англ., фр., нем., ит.; Сост. и общ. ред. С.П. Баньковской. – М. : Книжный дом «Университет», 2002. – Ч. 1. – 424 с.
3. Головатий М. Ф. Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення. — К.: Наук, думка, 1993. — 236 с.
4. Головенько В. А., Корнієвський О. А. Український молодіжний рух: Історія та сьогодення. — К.: Наук, думка, 1994. — 110 с.
5. Гриненко А.М. Соціальна політика: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. – К.: КНЕУ, 2003. – 309 с.
6. Гриненко А.М. Соціальна політика: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. – К.: КНЕУ, 2003. – 309 с.
7. Декларація від 15.12.92р «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» //Нормативно-правове забезпечення діяльності центрів соціальних служб для молоді. Частина І. – К.: ДЦССМ, 2003. – С.3 – 5.
8. Демографічні чинники бідності (колективна монографія) / За заг. ред. Е.М.Лібанової. – К. : Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України. – 2009. – 184 с.
9. Держава і суспільство в Україні: історія і сучасність / За ред. д.і.н. О.М.Майборода – К. : ППІЕНД ім. І.Ф.Кураса НАН України, 2013. – 184 с.
10. Діти, молодь і закон: (Збірник документів). — Ч. І. - К., 1994. — 208 с.
11. Загальна декларація прав людини // Право людини: Міжнар. Договори України, декларації, документи / Упоряд. Ю. К. Качуренко. — К., 1992. — С. 18-24.
12. Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття" // Людина і праця. — 2000. — № 7.
13. Закон України "Про інформацію" // Україн. законодавство. Засоби масової інформації. — К., 1999.
14. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність" (станом на 12 липня 1999 р.). — К., 1999.
15. Закон України "Про пенсійне забезпечення" від 5 листопада 1991 р. — К., 1991.
16. Закон України "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи" від 28 лютого 1991р. — К., 1991.
17. Закон України «Про державні цільові програми» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2004. – № 25. – ст. 352.
18. Закон України від 01.03.91р. «Про зайнятість населення» //

- Нормативно-правове забезпечення діяльності центрів соціальних служб для молоді. Частина I. – К.: ДЦССМ, 2003. – С.312 – 333.
19. Закон України від 01.06.2000 р. № 1768-3 «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям» (остання редакція 01.01.2014 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1768-14>
20. Закон України від 05.02.1993р. "Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні" // Нормативно-правове забезпечення діяльності центрів соціальних служб для молоді. Частина I. – К.: ДЦССМ, 2003. – С.29 – 36.
21. Закон України від 05.10.2000 р. № 2017-III «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 48. – Ст. 49.
22. Закон України від 13.12.2001р. «Про молодіжні та дитячі громадські організації»
23. Закон України від 15.07.1999 р. № 966-XIV «Про прожитковий мінімум» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/>
24. Закон України від 19.06.2003 р. № 966-15 «Про соціальні послуги» (остання редакція 18.10.2012 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/966-15>
25. Закон України від 2014р. «Про громадські об'єднання»
26. Закон України від 21.11.1992 р. № 2811-12 «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» (остання редакція 02.02.2014 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2811-12>
27. Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР «Конституція України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
28. Населення України. Соціально-демографічні проблеми українського села. – К. : Ін-т демографії та соціальних досліджень НАН України, 2007. – 468 с.
29. Нерівність в Україні: масштаби та можливості впливу / за ред. Е.М.Лібанової. – К. : Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В.Птухи НАН України, 2012. – 404 с.
30. Офіційний веб-портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
31. Офіційний веб-портал Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
32. Офіційний сайт Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В.Птухи НАН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.idss.org.ua/>
33. Офіційний сайт Рахункової палати України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/index>

34. Пенсійна реформа в Україні: напрями реалізації (колективна монографія) / за ред. Е.М.Лібанової. – К. : Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В.Птухи НАН України, 2010. – 270 с.
35. Положення про Міністерство соціальної політики України (затверджено Указом Президента України від 06.04.2011 р. № 389/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/389/2011>
36. Регіональний людський розвиток: Статистичний бюлетень / Відп. за вип. О.О.Кармазіна. – К. : Державна служба статистики України, 2014. – 62 с.
37. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.08.2012 р. № 556-р «Про схвалення Стратегії реформування системи надання соціальних послуг» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/556-2012>
38. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.04.2007 р. № 178-р «Про схвалення Концепції реформування системи соціальних послуг» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/178-2007>
39. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.08.2013 р. № 843-р. «Про затвердження переліку пріоритетних галузей економіки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/>
40. Система соціального захисту та соціального забезпечення в Україні. Реальний стан та перспективи реформування. – К.: Центр громадської експертизи, 2009. – 104 с.
41. Скуратовський В., Палій О. Основи соціальної політики. – К.: МАУП, 2002. 200 с.
42. Социальная защита и социальное включение в Украине: доклад Европейской Комиссии [Краткое содержание]. – К., 2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?-langId=en&catId=750>
43. Социальная политика: Энциклопедический словарь / Под ред. Н.А.Волгина. – М. : Академический проект, 2005. – 688 с.
44. Соціологія: Підручник / Н.П. Осипова, В.Д. Воднік, Г.П. Клімова та ін.; За ред. Н.П. Осипової. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 336 с.
45. Стеченко Д.М. Державне регулювання економіки: Навч. посіб. – 3-тє вид., випр. – К.: Знання, 2006. – 262 с.
46. Тюптя Л.Т. Соціальна робота: теорія і практика : навч. посіб. / Л.Т. Тюптя, І.Б. Іванова. – К. : Знання, 2008. – 574 с.
47. Указ Президента України від 25.06.2013 р. № 344/2013 «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/>
48. Україна після 2015 року: Майбутнє, якого ми прагнемо. Національна доповідь / [Лібанова Е.М., Балакірева О.М., Єрмолаєв А.В. та ін.]; за сприяння Представництва ООН в Україні. – К. : 2013. – 112 с.

Допоміжна

1. Ганслі Теренс М. Соціальна політика та соціальне забезпечення за ринкової економіки. – К. : Либідь, 1996. – 210 с.
2. Геєць В.М. Наслідки демографічних викликів для економічного зростання в Україні // Демографія та соціальна економіка. – 2011. – № 1(15). – С. 3–23.
3. Грішнова О.А. Людський капітал: формування в системі освіти і професійної підготовки. – К. : Т-во «Знання», КОО. – 2001. – 254 с.
4. Громов А. В., Кузин О. С. Неформалы: кто есть кто?. — М.: Педагогика, 1990. — 147.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ»

Рівень	Бали за 12-ти бальною системою	Бали за 100- бальною системою	Критерії оцінювання відповіді	
			Теоретичні знання	Вміння
Початковий рівень знань «2» (рецептивно-продуктивний)	1	0-25 балів без права перескладання (для екзаменів та заліків)	Студент за допомогою викладача розпізнає соціальні явища на побутовому рівні, розпізнає окремі символи, однослівно відповідає на конкретні запитання „так” чи „ні”.	Студент намагається відповідати, однак потребує постійної консультації і контролю з боку викладача. З допомогою викладача намагається використати набуті знання для виконання найпростіших побутових розрахункових завдань.
	2	26-49 балів	Студент з допомогою викладача однослівно відповідає на запитання, відтворює незначну частку питання в тому вигляді і в тій послідовності, у якій воно було розглянуте на лекції або консультації.	Студент вміє при постійному контролі і допомозі викладача виконати просте практичне завдання.
	3	50-60 балів	Студент з помилками характеризує окремі соціально-управлінські поняття та явища. Володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.	Студент вміє при постійному контролі і допомозі викладача у тестових завданнях співвіднести категорії, явища та їх властивості.

Рівень	Бали за 12-ти бальною системою	Бали за 100-бальною системою	Критерії оцінювання відповіді	
			Теоретичні знання	Вміння
<i>Середній рівень знань«3»(репродуктивний)</i>	4	61-65 балів	Студент володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на продуктивному рівні: з допомогою викладача відтворює словами, близькими до тексту лекції, означення управлінських термінів, правил, законів; частково відтворює текст підручника; у процесі відповіді допускає окремі видозміни навчальної інформації; ілюструє відповіді прикладами, що були наведені на консультації.	Студент вміє правильно обрати й використати необхідні терміни; з допомогою викладача за інструкцією вміє вирішити просту ситуацію або задачу і усно її пояснити.
	5	66-70 балів	Студент з допомогою викладача дає правильне визначення окремих соціальних категорій, управлінських категорій, правил, законів; словесно описує соціальні явища, вказує на деякі їх властивості; відтворює всю тему або її основну частину, ілюструючи відповідь власними прикладами.	Студент вміє правильно виконати завдання, оформлюючи його без висновків; за інструкцією і з допомогою викладача намагається розв'язати ситуацію або задачу з обґрунтуванням результату, у якому є помилки.
	6	71-74 балів	Студент з допомогою викладача свідомо відтворює тему лекції, ілюструючи її власними прикладами; розкриває суть соціальних понять, законів, допускаючи у відповідях незначні неточності; намагається співвіднести соціальні	Студент вміє правильно розв'язати ситуацію, при потребі звертаючись за консультацією викладача, робить правильні обґрунтовані висновки; з допомогою викладача може зробити частковий аналіз і порівняння соціальних

Рівень	Бали за 12-ти бальною системою	Бали за 100-бальною системою	Критерії оцінювання відповіді	
			Теоретичні знання	Вміння
			явища з їх характеристиками; намагається застосувати окремі прийоми логічного мислення (порівняння, аналіз, висновки).	явищ побутового рівня, висновки; прийняти рішення щодо власних соціальних інтересів і обґрунтувати їх.
Достатній рівень знань «4» (конструктивно варіативний)	7	75-80 балів	Студент без помилок відтворює зміст питання, наводячи власні приклади; правильно розкриває суть соціально-економічних понять та соціальних, управлінських законів.	Студент здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних (типових) ситуацій. Вміє самостійно розв'язувати типові соціально-управлінські задачі; якісно виконати типові завдання, аналіз, порівняння, висновки, при потребі звертаючись до викладача; користуватися соціально-управлінськими знаннями для розв'язання соціально-управлінських задач.
	8	81-85 балів	Студент володіє навчальною інформацією, вміє зіставляти, узагальнювати та систематизувати інформацію під керівництвом викладача; аргументовано відповідає на поставлені запитання і намагається відстояти свою точку зору.	Студент уміє користуватися соціальними законами для розв'язання задач; будувати і читати таблиці та опорні схеми управлінських процесів; добирати необхідну додаткову інформацію для виконання типових завдань; аргументовано, посилаючись на закони, правила, поняття, пояснювати деякі управлінські процеси, що відбуваються в діяльності окремого

Рівень	Бали за 12-ти бальною системою	Бали за 100-бальною системою	Критерії оцінювання відповіді	
			Теоретичні знання	Вміння
				соціального суб'єкта (організації).
	9	86-90 балів	Студент вільно володіє вивченим обсягом навчального матеріалу, наводить аргументи на підтвердження своїх думок, використовуючи матеріали засобів масової інформації; може з допомогою викладача відповідати на питання, що потребують знання кількох тем.	Студент уміє самостійно розв'язувати типові соціальні завдання, виправляти допущені помилки; за підказки викладача може розв'язувати завдання, що потребують знання декількох тем; використовувати різні джерела інформації, користуватися статистичним матеріалом; знаходити і висвітлювати практичне значення соціально-управлінських знань для окремих суб'єктів.
Високий рівень знань «5» (творчий)	10	91-93 балів	Студент вільно володіє темою, має ґрунтовні соціально-управлінські знання; вільно відповідає на запитання, що потребують знання кількох тем; оцінює окремі нові факти, явища, ідеї, судження його логічні й достатньо обґрунтовані; узагальнює і систематизує матеріал у межах навчальної теми; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності.	Студент виявляє початкові творчі здібності: уміє працювати із спеціальною літературою (статистичні збірники, наукові журнали тощо); знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, які поставив викладач, свою відповідь ілюструє схемами, графіками, прикладами з життя; проводить самоперевірку виконаної роботи; може з не зовсім повним обґрунтуванням пояснити виконання завдань підвищеного (комбінованого) рівня.

Рівень	Бали за 12-ти бальною системою	Бали за 100-бальною системою	Критерії оцінювання відповіді	
			Теоретичні знання	Вміння
	11	94-97 балів	Студент вільно висловлює власні думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні соціальні явища і фактори, виявляючи особисту позицію до них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності.	Використовує набуті знання в нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує особисту життєву позицію, узгоджуючи її з загальнолюдськими цінностями.
	12	98-100 балів	Студент виявляє особливі творчі здібності, глибоко розуміє соціальні закони і категорії, подає ідеї згідно з вивченим матеріалом, робить творчо обґрунтовані висновки; вміє аналізувати і систематизувати матеріали засобів масової інформації; визначає порядок особистої навчальної діяльності, самостійно оцінює її результати. Активно займається науково-дослідною роботою.	Студент самостійно розвиває власні обдаровання і нахили, вміє самостійно здобувати знання, сформулювати соціальну проблему і визначити шляхи її розв'язання; вести дискусію з конкретного питання; розв'язувати і пояснювати розв'язки задач високої складності й соціальні явища, користуючись відповідними документами (законами, постановами, указами тощо).

Навчальне видання

Укладачі

ІЛІНА ОЛЬГА Володимирівна
КОТЛОВИЙ СЕРГІЙ Анатолійович

Соціальна політика в Україні

Методичні рекомендації

Надруковано з оригінал-макета укладачів

Підписано до друку 15.08.14. Формат 60х90/16. Папір офсетний.

Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.

Ум. друк. арк. 10.93. Обл. вид. арк. 7.94. Наклад 300. Зам. 161.

Видавець і виготовлювач

Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка

м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

серія ЖТ №10 від 07.12.04 р.

електронна пошта (E-mail): zu@zu.edu.ua